કિન્ડર ગાર્ટનની બક્ષીસ

(રમત ગમત સાં

[મૂળાક્ષરનું જ્ઞાન થવા

ચિત્રબોધ

તૈયાર કરનાર,

આધાર મંછા

શ્રી શિક્ષક ધંધુકા કં

આવૃત્તિ બીજી

અમદાવાદ

ખાડીઆમાં "હિતેચ્છુ પ્રેસમ

મેહેલાભાઈએ છા

ઈ. સ. ૧૯૦૩.

મુલ્ય ૦—૧.

શ્રી નામદાર મહારાણી એલેક ઝાન્ડ્રા.

ઘણું જીવો ને જય પામો.

અર્પણ પત્રિકા.

—※✱※—

મિસીસ રોઝા મેકેન્ઝી

લેડી સુપ્રીન્ટેન્ડેન્ટ

મહાલક્ષ્મી ફિમેલ ટ્રેનીંગ કોલેજ

અમદાવાદ.

આપની પાસે મેં વિદ્યાર્થી તરીકે ચાર વર્ષ અભ્યાસ કર્યો ત્યારે બાળવર્ગના ક્લાસોને પ્રદર્શન શૈલીથી શાખવતા આપને ઘણીવાર જોયાં છે, અને હજુ પણ એ વર્ગમાં આપ એજ પ્રકારનું ઉત્તમ શિક્ષણ આપ્યાં જાઓ છો. આ કેળવણીની શરૂઆત આમ રૂડી રીતે અમારા દેશમાં આપને હાથે થતી જોઇ સ્વાભાવિક જે પ્રેમની લાગણી થાય છે, તે પ્રેમ આપના સાથે હમેશ જોડાયેલો રહેવાને આ ચિત્રબોધ હું આપને અર્પણ કરૂં છું તે સ્વીકારી આભારી કરશો.

અમદાવાદ.
તા. ૧૦ અગસ્ટ ૧૯૦૧

લી. આપની
સદાની આભારી આજ્ઞાંકિત
આધાર મછારામ
ઓ શિક્ષક પાટડી કન્યાશાળા

પ્રસ્તાવના.

બાળકોને કેળવણી આપનાર માબાપ અને શિક્ષકો હોયછે. કુમળી વયનાં બાળકોને પ્રથમ જેવી કેળવણી અપાય તે પ્રમાણે પરિણામે ફળીભુત થાયછે. બાળકોનાં મન ચંચળ હોવાથી નવી નવી વસ્તુઓ જોવા તથા લેવા તરફ તેમનું મન આકર્ષાયછે. આથી તેમને પ્રદર્શન શૈલીથી શિક્ષણ આપવું શરૂ કરવામાં આવે તો બીન કંટાળે આનંદથી ગમત સાથે જ્ઞાનનો પ્રવેશ તેમના મનમાં થવા માંડે.

હાલની ચાલુ પદ્ધતિ પ્રમાણે પ્રથમ બાળકોને મોઢેથી સમજાવ્યા વગર બે સાવ ઓસાવ કરી ગોખાવાયછે, તથા પાટી ઉપર અક્ષર આંકડા કાઢી આપી બાળક પાસે ઘુંટાવ ઘુંટાવ કરાવાય છે. આ પદ્ધતિ બાળકોને આનંદ આપવાને બદલે ઉલટી કંટાળારૂપ થઇ પડેછે અને તેમનું ધ્યાન બીજી બાજુ તરફ દોરાય છે; તેમ તેમને યોગ્ય શિક્ષણ પદ્ધતિને અભાવે ઘણી મુદત સુધી બાળવર્ગના ધોરણમાં પડવાં રહેવું પડે છે.

મારા વિચાર અને અનુભવ પ્રમાણે, આંકડા તથા અક્ષરોના મૂળ ભાગો (અવયવો) પાડી સરળ રીતે બાળકોને રમત ગમત સાથે શીખવી શકાય એવી રીતે પ્રથમ સળીઓ, કડી તથા તેનાં અડધીઆં તથા ચોથીઆં જે, આગળ નીચે બતાવ્યાંછે તે પ્રમાણે ગોઠવી તથા કાગળ પાટીઆ ઉપર આકાર કાઢી, તેવા અક્ષરો બાળકો પાસે કઢાવવાની પદ્ધતિ શરૂ કરાય, તો આંકડા તથા અક્ષરો તેઓ આનંદથી ઝટ કઢતાં શીખી શકે.

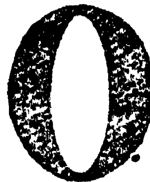
જેમ એક વર્તુળનાં બે અડધીઆં, ચાર ચોથીઆં અને તેનો એક વ્યાસ, તથા બે ત્રિજ્યાઓ મળી કુલ નવ કકડાગાંથી સઘળા મૂળાક્ષરો તથા આંકડા બની શકેછે જેમ ० શાપ / (સળી) વ્યાસ મૂકવાથી

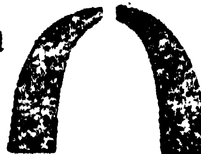
એકડો થાયછે. તેમ અવળા અર્ધવર્તુળ નીચે આડી ત્રિજ્યા (લીટી)ને નીચે અર્ધા સવળો વર્તુળ મૂકવાથી ( ) ક થાય છે. આ પ્રમાણે પૃષ્ઠ ૯ મે બતાવેલી નવ આકૃતિઓથી અક્ષરો બનેછે તે આગળ પ્રથમ કકકાના નંબર સાથે અને પછી મૂળ અક્ષરો આપ્યા છે, તે પ્રમાણે સમજાવવાથી બાળકો અંક તથા અક્ષર જલદી કાઢતાં શીખશે.

અંક તથા અક્ષર શીખવવાની શરૂઆત કરતા પહેલાં નીચેની આકૃતીઓ ઓળખતાં તથા કાઢતાં શીખવવી; પછી તેમાંની કઇકઇ આકૃતીઓની મેળવણીથી કયા કયા અંક તથા અક્ષરો બનેછે. તે આગળ બતાવ્યા પ્રમાણે તે સમજાવી પાટીયાપર કઢાવવાનો મ્હાવરો રખાવવાથી થોડી મહેનતે બીન કંટાળે આનંદથી બાળકો રમત ગમત સાથે શીખી શકેછે.

નંબર.	આકૃતિ.	નામ.
૧.		ઉભી લીટી.
૨		આડી લીટી
૩		જમણી તીરકસલીટી.

૪ ડાબી તીરકસ લીટી.

૫ વર્તુળ (મીંડું.)

૬ મીંડાનો ડાબો ઉપલો ચોથો ભાગ. ૮ મીંડાનો જમણો ઉપલો ચોથો ભાગ.

૭ મીંડાનો ડાબો નીચલો ચોથો ભાગ. ૯ મીંડાનો જમણો નીચલો ચોથો ભાગ.

આ નાના પુસ્તકમાં મૂળાક્ષરના અક્ષરો બાળકોને યાદ રહેવા માટે દરેક અક્ષરની સાથે બે ચિત્રવાળા શબ્દો આપ્યા છે. તે વિષે ચતુર શિક્ષકો તેના રંગ, ગુણ, ઉપયોગ વગેરેનું ટુંક વર્ણન પ્રશ્નોત્તર શૈલીથી સામાન્યજ્ઞાન આપતા રહેશે તો તે આગળ જતાં બાળકોને વધારે ઉપયોગી થઈ પડશે. ચિત્રોની પસંદગીમાં બાળકો તુરત રહેલાઈથી ઓળખે એવાં ચિત્રો લેવા તરફ ખાસ ધ્યાન આપ્યું છે. આ ઉપરાંત મૂળાક્ષરનું

આકું જ્ઞાન થવા એક કરતાં વધારે મૂળાક્ષરો મેળવીને થતા સરળ શબ્દો અને નાનાં સરળ વાકયો પણ આપ્યાં છે.

આ નવી પદ્ધતિનું જ્ઞાન રસયુકત આનંદદાયક થવા સારૂં ચિત્રો સાથે આ નાનકડી ચોપડી બહાર પાડવાનો આ મારો પહેલોજ પ્રયત્ન હતો. તેમાં અમદાવાદ મહાલક્ષ્મી ફિમેલ ટ્રેનિંગ કૉલેજનાં મહેરબાન લેડી સુપરીન્ટેન્ડેન્ટ સાહેબ તરફથી તેમજ મહેરબાન બુકકમિટીના મેમ્બર સાહેબો તથા મહેરબાન રેવરન્ડ ડૉકટર જી. પી. ટેલર સાહેબ તથા મરહુમ રાવસાહેબ માધવલાલ હરિલાલ દેસાઇ તરફથી કટલીક અમૂલ્ય સુચનાઓ મળેલી તે મુજબ ફેરફાર કરી આ નવી આવૃતિ બહાર પાડવા શકિતવાન થયો છું.

ઉપર જણાવેલા સદગૃહસ્થોએ અમૂલ્ય સુચનાઓ આપી તથા મહેરબાન બુક કમિટીના મેમ્બર સાહેબોએ તેમજ મેહેરબાન ડિરેકટર ઑફ પબ્લીક ઈન્સ્ટ્રકસન સાહેબ બહાદૂરે પસંદ કરી આ ચોપડી સ્કૂલ લાયબ્રેરી તથા ઇનામ માટે મંજુર કરી છે તેથી હું તેઓ સઘળા સાહેબોની સદાની ઘણીજ આભારી થયો છું.

તા. ૧ લી જાનેવારી ૧૯૦૭.

મુ૦ ધંધુકા,
જીલ્લે અમદાવાદ.

આધાર મંછારામ.
શ્રી શિક્ષક ધંધુકા કન્યાશાળા.

અક્ષરોનાં મૂળ તત્વો.

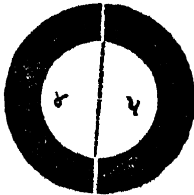
વ્યાસ

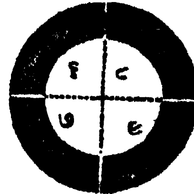
ત્રિજ્યાઓ.

વર્તુળનાં અડધીઆં

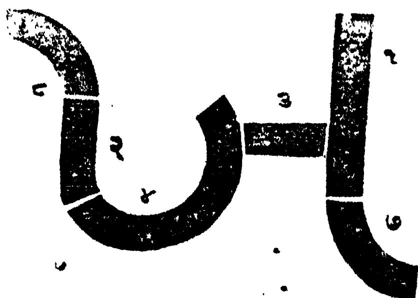

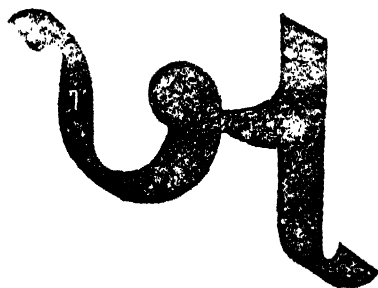
વર્તુળનાં ચોથીઆં

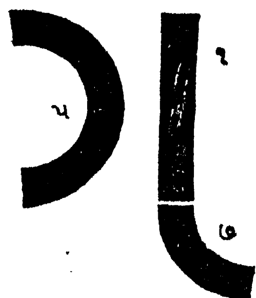

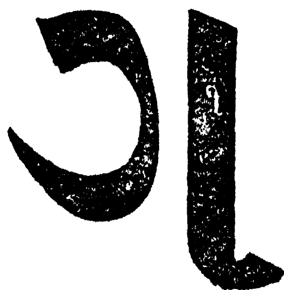

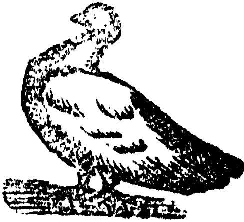

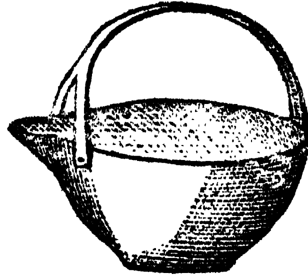

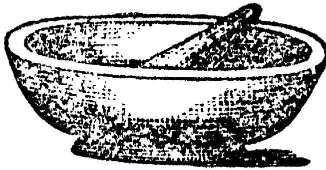
કબૂતર

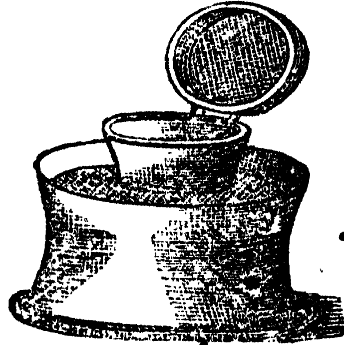
કમંડળ

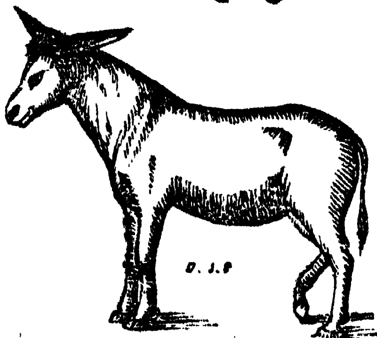
ખલ

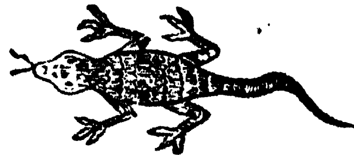
ખડીઆ

ગધેડું

ગરોળી

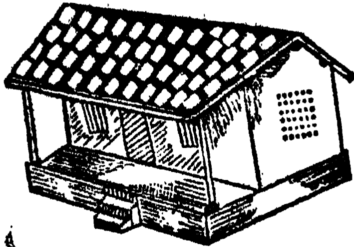

ધ ધ

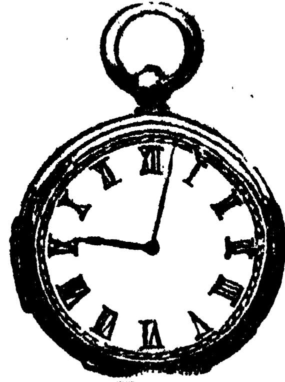
ઙ ડ

ય ય

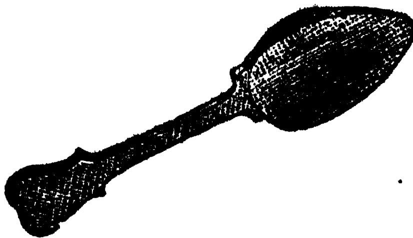
ઘર

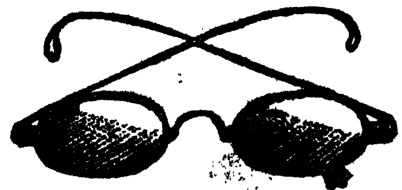
ઘડીઆળ

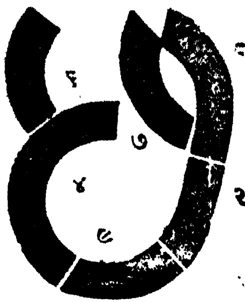
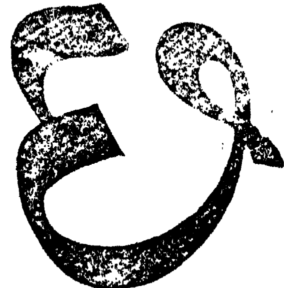

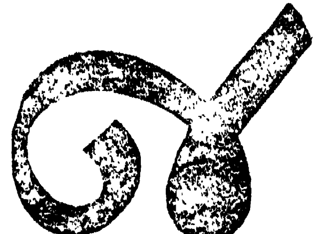
ચમચો

ચશ્માં

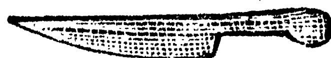

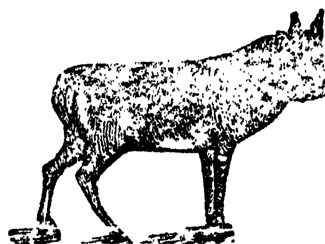

છરો

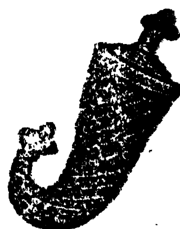
છત્રી

જનાવર (જરખ)

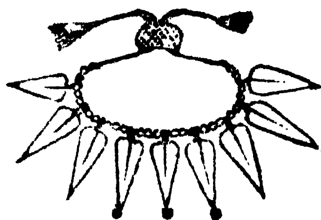
જમઇઓ

ઝભલું

ઝરમર

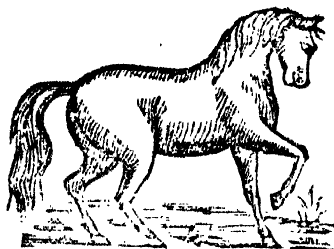

સ

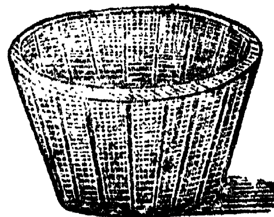
ર

ઠ

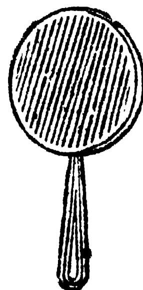
ટટ્ટુ

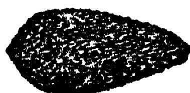
ટપ

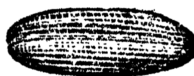

ટપલો

ઠળીઆ

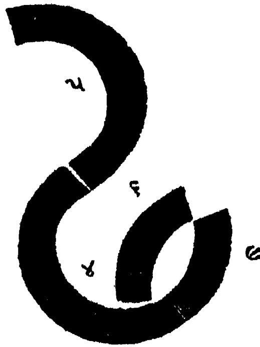

ઠક્કર.

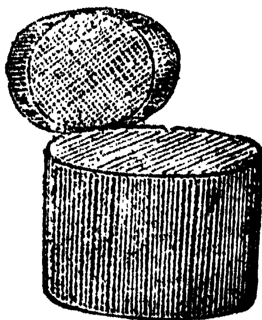

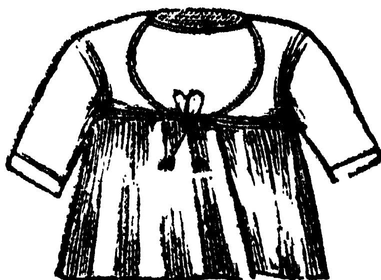

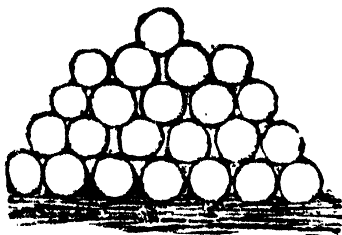
ડબો

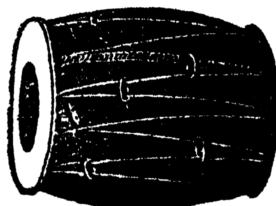
ડગલો

ઢગલો

ઢમઢોલ

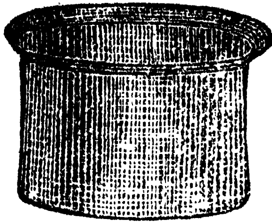

ત

થ

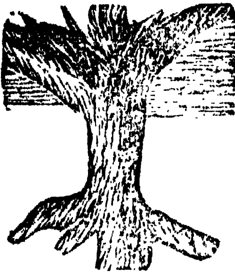
તપેલું

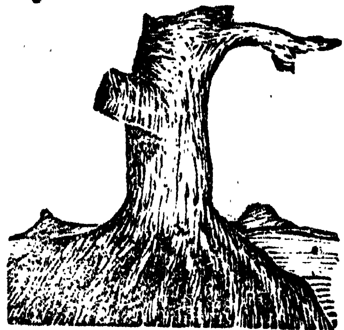
તરવાર

થડ

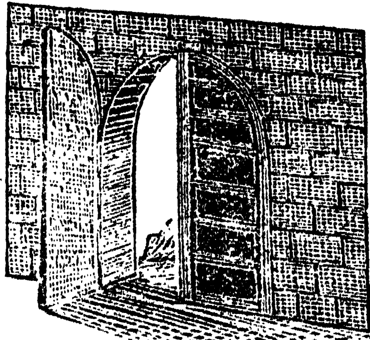
થડ

દરજી

દરવાજો

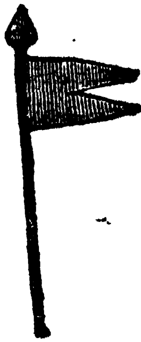

ધ

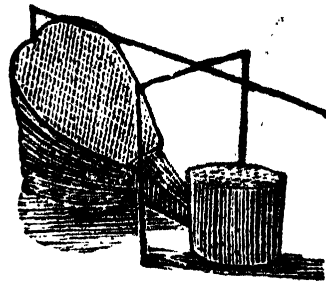
ન

પ

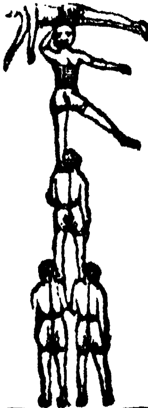
ધજા

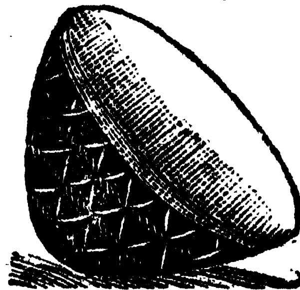
ધમણ

નટ

નગારૂં

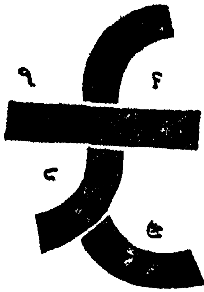

પગ

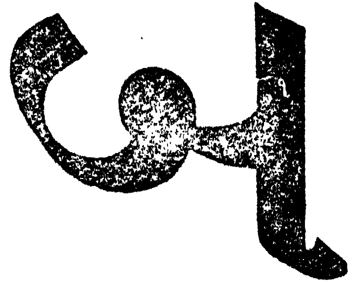
પતંગ

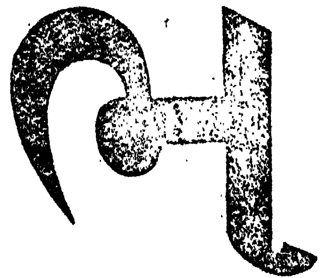

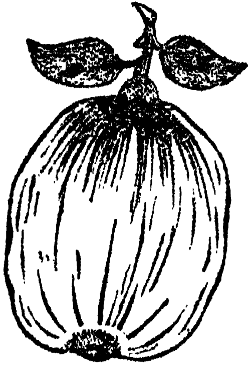

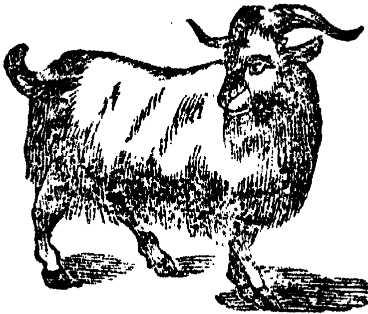
ફળ

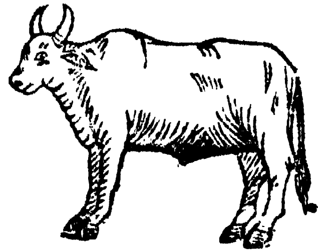
ફરકડી

બકરો

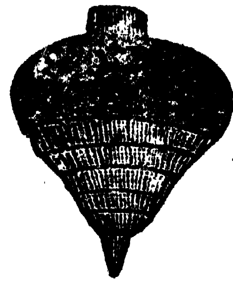
બળદ

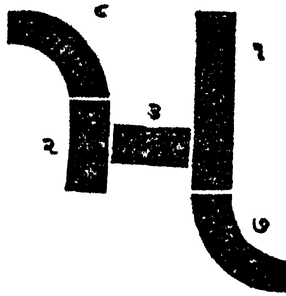

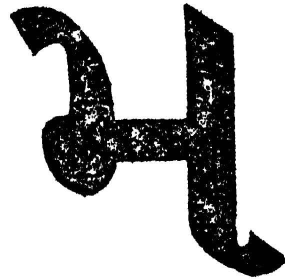
ભગત

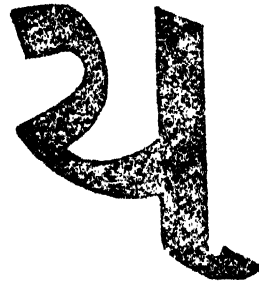
ભમંરડો

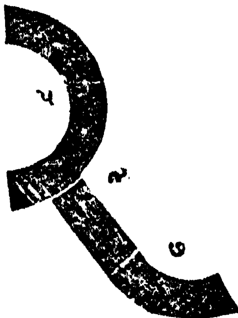

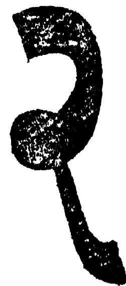

મ

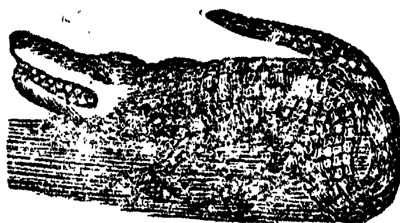

ય

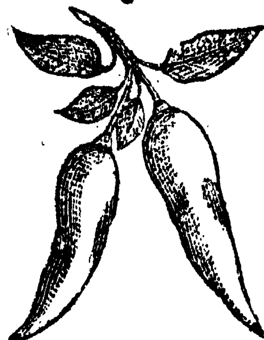

ર

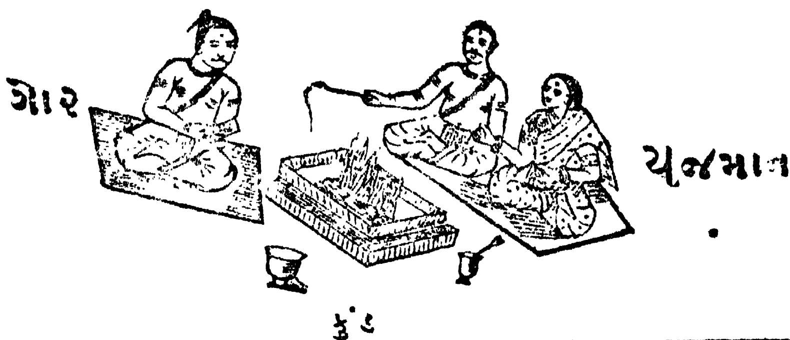
મગર

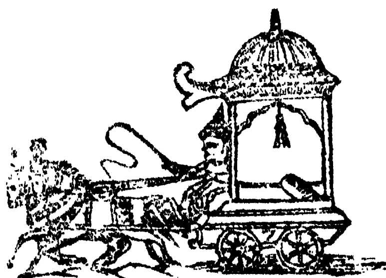
મરચાં

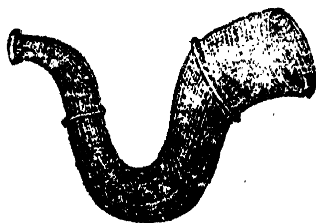
યજ્ઞ

રથ

રણશીંગુ

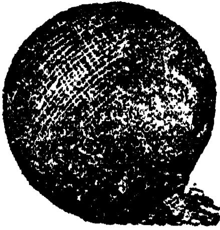

ધ ધ

વ વ

શ શ

લખોટો

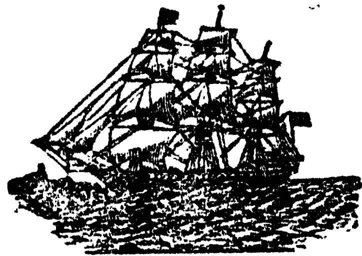
લશ્કર

વડ

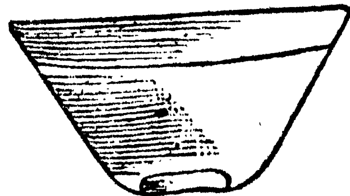
વહાણ

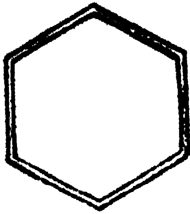
શણ

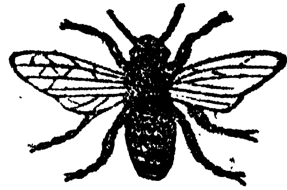
શકોરૂં

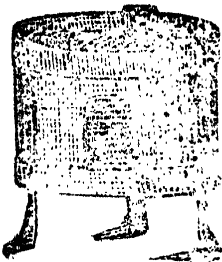
ષટ્કોણ

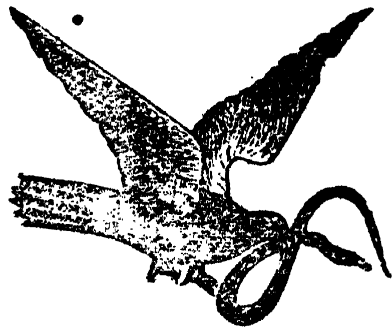
ષટ્પદ (ભમરો)

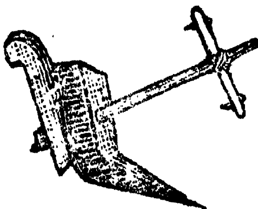
સગડી

સમડી

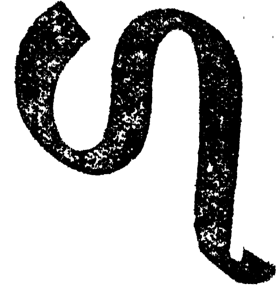
હળ

હરણ

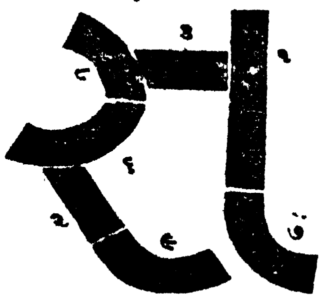

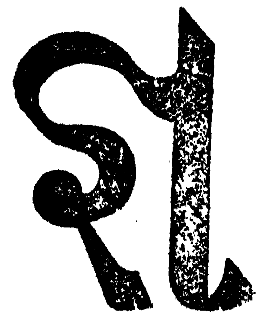

ધુત્રા

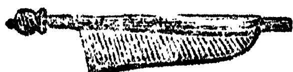
અ અ

એ એ

ઉ ઉ

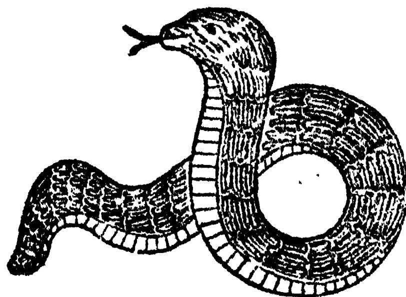
અસ્ત્રા

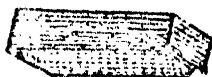

અજગર

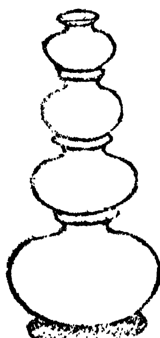
ઈંટ

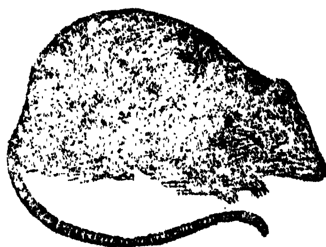
ઈયળ

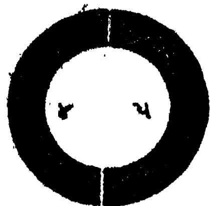

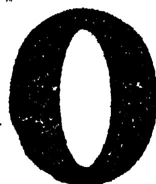
ઉતરડ

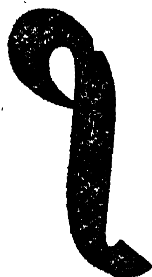
ઊંદર

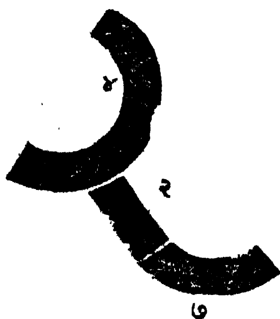

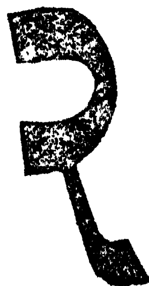

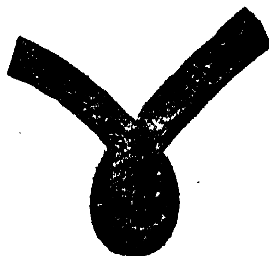

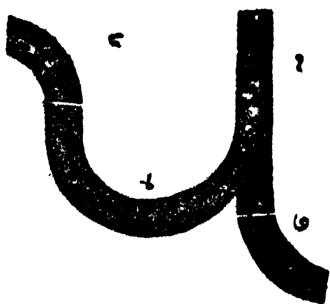

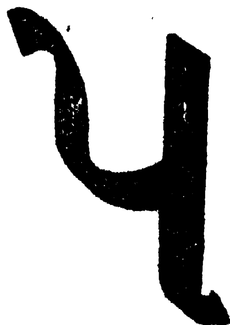

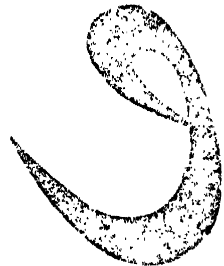

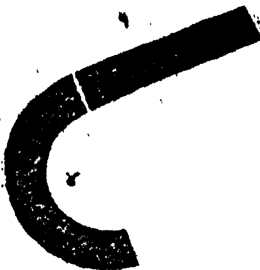

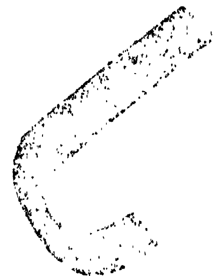

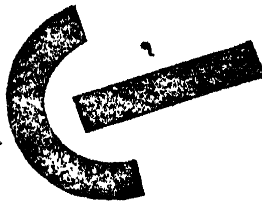

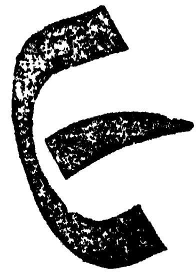

૧૦	૨૦	૩૦	૪૦	૫૦	૬૦
૭૦	૮૦	૯૦	૧૦૦	૧૦૦૦	

મૂળાક્ષરથી થતા શબ્દ.

કમ	જવ	ઢગ	નખ	મગ	સઇ
ખજ	ઝટ	તજ	પગ	રથ	હળ
ગજ	ટળ	થડ	ફળ	લખ	અડ
ઘર	ઠર	દર	બગ	વડ	ઇટ
ચર	ડપ	ધડ	ભણ	શણ	ઉઠ
છત.					

કલમ ઝરણ દરદ બગન લસણ

ચલમ ટપક ધમણ ભગત વખત

છગન ઠલવ નજર મગર હરણ

જણશ તરસ પકડ રમત અડદ

*વાકય.

કલમ ઘડ. થડ ગણ. રમત રમ.

ખબર કર. દર ભર. લસણ કચર.

ગજ ભર. ધડ પકડ. વરત ઉચક

ઘર ગણ. નજર કર. શણ પકવ.

ચણતર ચણ. પગ ચલવ. સરસવ ભર.

છગન લખ. ફળ ગણ. હળદર કચર.

જમણ જમ. બટન ભરવ. અડદ ભરડ.

ઝડપ કર. ભણતર ભણ. ઇટ ઉચક.

ડફ લઇ રમ. મગન અક્ષર લખ. ઉસ ભર.

---

*ઉપરનાં વાકય ક્રિયાવડે સમજાવવાં.

જાહેર ખબર.

(બાળકોને માટે ખાસ ઉપયોગી.)

૧ ચિત્રબોધ—બાળકોને મુળાક્ષરનું આનંદ સાથે જ્ઞાન આપનાર ચિત્ર અને ઉપયોગી [illegible] સુંદર [illegible] તથા [illegible] તેમજ વિદ્વાન ગૃહસ્થોએ [illegible] કેળવણી ખાતાના અનુભવી [illegible] અભિપ્રાયનાં સર્ટીફીકેટ આપ્યાં છે (તેની [illegible]) [illegible] સરકારી કેળવણીખાતાએ આ પુસ્તકને શાળા લાયબ્રેરી તથા ઇનામ માટે મંજુર કર્યું છે. આ પુસ્તક, [illegible] પડ્યું છે. [illegible] આવૃત્તિમાં એટલુંજ જણાવવાનું કે [illegible] નકલો ખપી જવાથી આ બીજી આવૃત્તિ [illegible] છાપવાની જરૂર પડી છે અને આશા રાખું છું કે તે ઉપયોગી થઇ પડશે.

કીંમત રૂ ૦—૧—૬

છપાય છે.

૨ બાળપોથી—બાળકોને સામાન્ય જ્ઞાન આપનારું [illegible] વાતો વાળું સચિત્ર પુસ્તક.

કીંમત રૂ ૦—૨—૦

૩ મુળાક્ષરના તક્તા—ભીંતે અથવા બોર્ડ ઉપર ચોડી દીવાલ શોભાવનાર અને બાળકોને મુળાક્ષરનું જ્ઞાન આપનાર સચિત્ર તક્તા.

કીંમત રૂ ૦—[illegible]

૪ નવીન ગંજીફો—બાળકોને મુળાક્ષરનું જ્ઞાન આપે, અને વળી [illegible] જુદી જુદી રીતે રમતો ગંજીફો નાનાં મોટાં સર્વ આ ગંજીફે જુદી રીતે રમી શકશે. રમવાની રીતની સૂચના સાથે.

કીંમત રૂ ૦—૨—

આ પુસ્તક

અમદાવાદમાં મોતીલાલ મગનલાલ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]